

Gjøvik kommune
Postboks 630
2810 GJØVIK

Saksbehandler, innvalgstelefon

Anders Waldemar Olsen, 61 26 60 72

Vedtak - Ny utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann fra Gjøvik tettbebyggelse

Statsforvalteren oversender herved ny utslippstillatelse for transport, rensing og utslipp av kommunalt avløpsvann fra Gjøvik tettbebyggelse.

Samtidig vedtar vi gebyr for Statsforvalterens saksbehandling.

Bakgrunn og saksgang

Saksgang

Det har vært en del korrespondanse i saken. Vi viser til følgende:

- Brev fra Statsforvalteren i Innlandet av 12.12.2019 om endring av tillatelser og innføring av sekundærrensing
- Svar fra Gjøvik kommune av 30.3.2020
- Brev fra Statsforvalteren i Innlandet av 16.12.2020 om renskrav og dokumentasjon av utslipp
- Svar fra Gjøvik kommune av 14.1.2021
- Utkast til tillatelse fra Statsforvalteren i Innlandet av 28.4.2020
- Telefonmøte mellom saksbehandler hos Statsforvalteren og representanter for vann og avløp hos Gjøvik kommune av 6.5.2021
- Svar på utkast til tillatelse fra Gjøvik kommune av 27.5.2021
- E-post fra Statsforvalteren datert 5.7.2021 og svar fra Gjøvik kommune av 3.8.2021 med nye pe-beregninger.

Overnevnte korrespondanse og dokumentasjon, samt Hovedplan for vann og avløp 2020-2031 danner grunnlaget for denne tillatelsen.

Bakgrunn

Gjøvik kommune har tillatelse fra Fylkesmannen i Oppland til utslipp av avløpsvann og overvann fra Gjøvik tettbebyggelse. Tillatelsen er gitt 19.12.2007 og omfatter et utslipp tilsvarende 45 000 pe¹ i maksuke. Tillatelsen fra 2007 er eldre enn 10 år og forurensningsmyndigheten står da fritt til å endre tillatelsen og sette nye vilkår, jf. Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 18 tredje ledd. Tillatelsen fra 2007 oppdateres nå slik at den oppfyller nye krav i regelverk og nye føringer fra forurensningsmyndighetene.

Ifølge Gjøvik kommunes hovedplan for vann og avløp er kommunens avløpsnett i stor grad et separatsystem der spillvann (avløpsvann) og overvann fraktes i respektive ledninger. Men det opplyses også om at ca. 19 % av ledningsnettet er et fellessystem, altså bestående av ledninger som både frakter spillvann, overvann og drenevann. Fellessystemet er av eldre dato og har behov for utskiftning.

Avløpsnettet i Gjøvik kommune er delt inn i 14 avløpssoner. Med unntak av to soner som har selvføll, blir alt avløpet pumpet mot Rambekk renseanlegg. Kommunen har 50 pumpestasjoner med tilhørende overløp på ledningsnettet. Totalt antall overløp på ledningsnettet er i årsrapporten for 2020 oppgitt å være 67.

Rambekk renseanlegg er det eneste kommunale renseanlegget i Gjøvik kommune og kan i henhold til tillatelsen fra 2007 motta inntil 45 000 pe i maksuke. En ny framskriving utført av kommunen den 28.7.2021 estimerer en største ukentlige middeltilførsel på 44 183 pe i 2030.

Rambekk renseanlegg renser avløpsvann og septikslam fra Gjøvik kommune gjennom en kjemisk renseprosess som består av rister, sand- og fettfang, forsedimentering, flokkulering og ettersedimentering. Renseanlegget har også en slambehandlingsprosess med mesofil utråtning og tørking av slam. Slamanlegget mottar slam fra egen avløpsrensing samt slam fra kommunene Nordre- og Søndre Land, Vestre- og Østre Toten og Lillehammer.

Forhåndsvarsel/høring

Ny utslippstillatelse innebærer strengere krav til avløpsnettets funksjon, vedlikehold og fornyelse og tiltaket vurderes derfor å være av mindre miljømessig betydning. Vedtak om ny utslippstillatelse er dermed kun varslet til sakens parter, dvs. Gjøvik kommune. Jf. forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften) § 36-9 punkt b.

Gjøvik kommune har gitt tilbakemelding på utkast til tillatelse og anfører følgende:

1. Utslippstillatelsen omfang må endres fra 50 300 pe til 44 183 pe på grunnlag av ny framskriving av befolkningstallet i 2030.
2. På bakgrunn av oppdaterte pe-beregninger (under 50 000) vil kravet om analyse av organiske miljøgifter i avløpsvannet falle bort.
3. En økning av antallet prøveuttak for total-nitrogen fra 6 til 24 er lite hensiktsmessig da dette ikke gjenspeiler renseanleggets renseeffekt grunnet mottak av rejektivann fra

¹ Personekvivalenter (pe) er definert i forurensningsforskriften kapittel 1, 11-3 bokstav m: Den mengde organisk stoff som brytes ned biologisk med et biokjemisk oksygenforbruk målt over fem døgn, BOF5, på 60 g oksygen per døgn. Avløpsanleggets størrelse i pe beregnes på grunnlag av største ukentlige mengde som samlet går til overløp, renseanlegg eller utslippspunkt i løpet av året, med unntak av uvanlige forhold som for eksempel skyldes kraftig nedbør.

slambehandlingsanlegget. En slik økning lar seg heller ikke forsvares økonomisk. Gjøvik kommune ønsker derfor å fortsette med prøveuttak av 6 ukeblandprøver for analyse av totalt nitrogen.

4. Sekundærrensekravene som renseeffektkrav kan ta noe tid å oppfylle. Gjøvik kommune ønsker derfor en utsettelse av dette kravet frem til 1.1.2026. Sekundærrensekrav som et enten/eller-krav skal oppfylles.
5. Belastningen av KOF og BOF fra slambehandlingsanlegget må tas med i beregningen av renseeffekt. Dette vil gi et korrekt bilde av rensenanleggets funksjon.

Statsforvalteren tar tilbakemeldingene fra Gjøvik kommune til etterretning og tar inn foreslåtte endringer og ønsker i den nye tillatelsen.

Statsforvalterens vurdering og begrunnelse for vedtak

Generelt

Forurensningsmyndigheten, i dette tilfellet Statsforvalteren, kan etter § 11 i Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) gi tillatelse til virksomhet som kan medføre forurensning og sette vilkår for en slik tillatelse, jf. § 16. Statsforvalteren skal etter § 11, femte ledd *legge vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre.*

Etter Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Disse rettsprinsippene omfatter vurdering med tanke på kunnskapsgrunnlaget, «føre-var-prinsippet», samlet belastning, miljøforsvarlige teknikker og at kostnad bæres av tiltakshaver.

Det er virkningen av tiltaket på det aktuelle stedet som vurderes.

Lovgrunnlag og myndighet

Utslipp av avløpsvann kan medføre forurensning og vil derfor kreve en tillatelse etter forurensningslovens § 11 og forurensningsforskriftens § 14-4.

Statsforvalteren er forurensningsmyndighet for utslipp av avløpsvann fra større tettbebyggelser (over 2000 pe), jf. forurensningsforskriften § 14-3 og rundskriv T-3/12 fra KMD. Gjøvik tettbebyggelse har et beregnet utslipp over 2000 pe og faller dermed inn under kapittel 14 og Statsforvalteren som forurensningsmyndighet.

Gjøvik kommune har en gyldig tillatelse fra Fylkesmannen i Oppland datert 19.12.2007. Forurensningsloven § 18 3. ledd gir forurensningsmyndigheten mulighet for å endre denne på eget initiativ og sette nye vilkår etter at det har gått ti år fra tillatelsen ble gitt.

Vurdering av avløpsanleggets forurensning

Det er mulige utslipp fra overløp i ledningsnett og fra rensenanlegget til vann og vassdrag som utgjør den primære forurensningen fra avløpssystemet. I tillegg er det også risiko for luktforurensning til luft, og forurensning av grunn.

Det stilles krav til kommunens avløpssystem i forurensningsforskriften kapittel 14. Disse kravene er minstekrav fastsatt etter EUs avløpsdirektiv. Statsforvalteren kan etter en avveining av fordeler og ulemper av forurensningen fra avløpssystemet vurdere å sette strengere krav. Normalt vil det være resipientens tåleevne som er styrende for kravene som blir satt. Det er også sentralt hvilken renseteknologi man har tilgjengelig for å unngå forurensning.

Formålet med en tillatelse er derfor primært å beskytte miljøet mot uheldige virkninger av utslipp av avløpsvann, inkludert forurenset overvann.

For å sikre god miljømessig håndtering av alt avløp innenfor tettbebyggelse Gjøvik og for å motvirke forurensning, stiller Statsforvalteren krav til kommunens styringsdokumenter, avløpsnett, rensesanlegg, utslipp- og resipientovervåking m.m. i tillatelsen.

Krav til miljørisikovurdering og handlingsplan for avløpsområdet

I punkt 2.6.1 i tillatelsen stilles det krav til at kommunen skal utarbeide en miljørisikovurdering for avløpsanlegg omfattet av denne tillatelsen der blant annet fremtidige klimaendringer skal vurderes. Denne skal inngå som en del av kommunens internkontroll. Kravet om internkontroll er hjemlet i forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) §§ 2,4 og 5. Miljørisikovurderingen skal være en viktig del av grunnlaget for den overordnede avløpsplanen og beredskapsplanen. Av en miljørisikovurdering følger det også at det skal utarbeides tiltaksplaner, jf. internkontrollforskriften § 5 punkt 5. Miljørisikovurderingen og tilhørende tiltaksplaner skal evalueres årlig. Se punkt 2.6.1. i utslippstillatelsen.

Kommunen skal utarbeide en helhetlig handlingsplan for avløpsområdet. Denne forpliktende handlingsplanen for avløp skal være kommunens styringsdokument og verktøy for håndtering av avløp på kort og lang sikt. Planen må forankres politisk og skal dekke kommunens behov for tiltak og investeringer. Planen skal se ulike mål og prioriteringer i sammenheng og bidra til at vannmiljømålene i vannforskriften oppnås. Handlingsdelen i planen skal sammenstille tiltak og prioriteringer innenfor gjeldende økonomiplanperiode. utfordringer med klimaendringer skal belyses og på denne bakgrunn skal tiltak for å sikre avløpssystemets fremtidige funksjon bestemmes. Se punkt 2.7 i tillatelsen.

Funksjonskrav til avløpsnett – fremmedvann og utslipp

Tilførselen av fremmedvann til norske avløpsanlegg er stor, i gjennomsnitt ca. 40 % av tilførte avløpsmengder. For Gjøvik tettbebyggelse er mengden fremmedvann oppgitt å være 60 %. Samlet sett må man kunne anse fremmedvann å utgjøre en stor utfordring for driften av rensesanlegg i Norge. Fremmedvannet forårsaker dårligere funksjon og økte utslipp både ved rensesanlegg og avløpsnett (anslått til ca. 30-40 % av de totale fosforutslippene). I denne tillatelsen vil det derfor bli satt krav til avløpsnettets funksjon, drift og vedlikehold.

Det opplyses fra Gjøvik kommune at ca. 81 % av ledningsnettets er et separatsystem mens 19 % er fellessystem. Grunnet utettheter har Gjøvik kommune store innlekkinger av fremmedvann inn på avløpsnettets, men kommunen har gjort og skal gjøre store utbedringer i de neste årene, jf. hovedplan for vann og avløp.

Det skilles ofte mellom typer overløp på nettet ut fra deres primære funksjon. Driftsoverløp forekommer på fellesledninger og til dels på lange overføringsledninger for å avlaste og beskytte anleggene nedstrøms ved stor tilrenning. Nødoverløpene på nettet er etablert for å hindre oppstuvning og oversvømmelser av anleggene ved driftstanser.

Gjøvik kommune har 50 pumpestasjoner som pumper avløp fra store deler av Gjøvik tettbebyggelse til Rambekk RA. Det er installert nødoverløp på alle pumpestasjonene, og tillegg eksisterer det 21 driftsoverløp tilknyttet ledningsnettet. Siste 4 år har det ikke vært registrert overløp via driftsoverløpene, mens det har vært i snitt ca. 20 registrerte tilfeller der avløp har gått i overløp ved pumpestasjonene. Dette ifølge årsrapporteringen fra Gjøvik kommune.

Dersom feilkoblinger og inntak/innlekking av fremmedvann reduseres til et nivå rensenanlegget er dimensjonert og bygget for, skal avlastning av avløpsvann via *nødoverløp* som følge av *årsnormal*² nedbørsintensitet eller snøsmelting i utgangspunktet ikke inntreffe. Kommunen bør fastsette et langsiktig, overordnet funksjonsmål at slik avlastning ikke skal forekomme.

Avløpsanlegget skal vedlikeholdes og fornyes på en langsiktig og bærekraftig måte, slik at teknisk tilstand og forventet funksjon opprettholdes til enhver tid. Dette er også viktig for å sikre økonomisk rettferdighet mellom nåværende og framtidige generasjoner. Vi anser at hensynet til å sikre en god og forsvarlig forvaltning og fornyelse av avløpsanlegget best ivaretas ved at kommunen selv tar ansvar for å finne riktig ambisjonsnivå for fornyelsestiltak og prioritering av hvilke tiltak som skal gjennomføres. Dette innebærer at det må settes funksjonsmål for drift og utarbeides tiltaksplaner for fornyelse.

Kommunen skal ha en plan for reduksjon av fremmedvann. Fremmedvann bør frakobles avløpsnettet der andre løsninger er mulig. Innlekkingen av fremmedvann må reduseres til et nivå der tilfredsstillende drift og funksjon ved anleggene opprettholdes ved årsnormal nedbørintensitet og avrenning som følger av det.

Ramme for samlet mengde overløp og tap fra nettet settes til **2 %** av tilført avløpsmengde. Dette målet skal oppnås innen 2031. Samtidig skal overløpsdrift på nettet måles og utslippsmengder skal beregnes, jf. pkt. 3.1.3. Overløpsdrift og mengder i overløp skal dokumenteres årlig og inngå i den årlige rapporteringen til Miljødirektoratet, jf. punkt 3.1.2 og 11.2. I beregnede utslippsmengder skal avlastning ved stor tilrenning, utslipp ved planlagte driftsstanser og utslipp ved uforutsette driftsstanser inngå. Det forventes at kommunens mål for samlet mengde i overløp settes mer ambisiøst enn tillatelsens ramme for maksimalt utslipp og tap.

Tiltaksplanen må også sette mål for avløpsnettets virkningsgrad, dvs. andel tilført spillvann (forurensningsmengde) som når fram til rensenanlegget, pkt. 3.1.4. Virkningsgraden må dokumenteres, basert på vurdering og summering av ulike kilder til utslipp, lekkasjer og tap. Virkningsgraden skal ikke reduseres med mer enn 5 % frem til 31.12.2025. Deretter skal tapet i virkningsgrad være maksimalt 3 % i året.

Tillatelsen setter enkelte overordnede, kvalitative funksjonskrav. Disse er langsiktige, og vil ikke nødvendigvis oppnås på kort sikt. Vi mener det er formålstjenlig at kommunen selv tallfester detaljerte funksjonsmål for ledningsnettet, og velger hensiktsmessige tiltak for å nå de langsiktige, overordnede målene, ut fra nåværende status og utfordringenes omfang.

Kommunen må dokumentere at tiltakene er tilstrekkelige for å sikre tilfredsstillende funksjon og tilstand på anleggene på sikt. Dette må jevnlig vurderes og evalueres.

² Årsnormal nedbørsintensitet forstås her som timesnedbør som normalt inntreffer inntil 1 gang årlig

Konsekvenser av fremtidige klimaendringer

Forventede klimaendringer innebærer betydelig økt nedbørintensitet og avrenning mot siste halvdel av dette århundret. Det må kartlegges og analyseres hvilke konsekvenser og mulige driftsproblemer dette kan ha for avløpsanleggene. Uten tiltak forventes problemer knyttet til innlekking av fremmedvann å bli forsterket. Tillatelsen fokuserer derfor på denne problematikken og setter krav til gjennomføring av risikoanalyse (punkt 2.6.1) og planlegging av tiltak for å redusere fremmedvannsmengden (punkt 3.1.3).

Krav til rensing og utslipp

Avløpsvannet til Rambekk renseanlegg skal både gjennomgå fosforfjerning og sekundærrensing. Krav om fosforfjerning stilles med hjemmel i forurensningsforskriften § 14-6 som sier at kommunalt avløpsvann som har utslipp til følsomt område skal gjennomgå fosforfjerning. I tillegg skal avløpsvann fra byområder som går til avløpsnett før utslipp gjennomgå sekundærrensing eller tilsvarende rensing, jf. artikkel 4 i avløpsdirektivet. Kravene om fosforfjerning og sekundærrensing er eksisterende krav i gjeldende tillatelse for Rambekk renseanlegg. Disse kravene videreføres i ny tillatelse.

Fosforfjerning tilsier minst 90 % reduksjon i fosformengden som kommer inn til renseanlegget, jf. forurensningsforskriften § 14-2. I Innlandet har dette kravet vært praktisert noe strengere og har med noen få unntak vært satt til 95 % for avløpsrenseanlegg. I tillegg har det vært det satt krav til maksimal konsentrasjon av fosfor i utslippet, målt som årgjennomsnitt. For renseanlegg i tidligere Hedmark fylke har konsentrasjonskravet for anlegg over 10 000 pe vært 0,4 mg/l. For anlegg under 10 000 pe, har kravet vært 0,5 mg/l. I tidligere Oppland fylke har konsentrasjonskravet vært strengere. I tidligere utslippstillatelse for Rambekk renseanlegg er konsentrasjonskravet 0,25 mg P/l i utslippet. Statsforvalteren samordner nå kravene for alle renseanlegg i Innlandet slik at alle anlegg vil ha de samme minimumskravene til rensing og utslipp innen utgangen av 2021.

Renseeffekten av fosfor og maksimum konsentrasjon rapporteres inn via de årlige egenkontrollrapportene. Erfaringene fra Innlandet fylke er at renseanleggene har renseteknologi som klarer å redusere fosformengden med minst 95 % og at utslippet av fosfor reduseres ned til 0,4 mg/l eller lavere. Dette er også tilfelle for Rambekk renseanlegg. Vi mener derfor det er riktig å sette krav til 95 % rensing av fosfor og et konsentrasjonskrav på 0,4 mg P/l. Ingen enkeltprøver skal overstige en konsentrasjon på 0,8 mg/l (100 % overskridelse). Konsentrasjonskravet tilsvarer 95 % rensing av en innløpskonsentrasjon på 8 mg/l. Kravene til fosforrensing er oppsummert under punkt 2.4. i tillatelsen.

Sekundærrensekravet i forurensningsforskriften § 14-2 innebærer følgende minimumskrav:

- BOF_5 : Renseeffekt på minimum 70 % eller restkonsentrasjon i utløp på maksimum 25 mg O_2/l
- KOF_{CR} : Renseeffekt på minimum 75 % eller restkonsentrasjon i utløp på maksimum 125 mg O_2/l

Sekundærrensekravene skal baseres på enkeltprøver og ikke gjennomsnittsverdier. Med noen unntak, jf. § 14-13, skal alle enkeltprøver oppfylle rensekravet som er satt. Rensekravet bestemmes av forurensningsmyndigheten, og kan enten være renseseffekt eller konsentrasjon eller begge deler, jf. tabell 1, vedlegg 1 i avløpsdirektivet og forurensningsforskriften § 14-13.

Intensjonen med rensingen av avløpsvann er å få redusert mengdene næringsalter og mengdene organisk materiale som slippes ut i en resipient. For mye organisk materiale i en resipient kan føre nedslamming, oksygensvikt eller fiskedød. For mye næringsalter kan føre til eutrofiering. For å sikre at utslippet ikke påvirker utslippsområdet med for mye organisk materiale settes det derfor rensekraft til organisk materiale i tillatelsen. Statsforvalteren mener at et krav om renseeffekt på alt avløpsvann er det kravet som best sikrer at utslippet av organisk materiale og fosfor holdes lavt. Det er et mål at utslippet av biologisk stoff og fosfor skal være så lavt som mulig, og at rensingen skal være stabil. Måling av renseeffekt sikrer at man har kontroll på innløpskonsentrasjoner og gir insentiv til å holde innløpskonsentrasjonene på et håndterbart nivå. Dette gir god kontroll med rensingen. For tynt innløpsvann vil være vanskelig å rense godt nok. For å unngå store variasjoner i utslipp av organisk stoff og fosfor og dermed også store enkeltutslipp blir det også stilt krav til maksimumkonsentrasjonene i enkeltprøver, jf. forurensningsforskriften § 14-13.

Sekundærrensekraftet for alt avløpsvann innenfor tettbebyggelse Gjøvik skal være 70 % reduksjon av BOF_5 , og 75 % reduksjon av KOF_{CR} målt i enkeltprøver. I tillegg skal ingen enkeltprøver inneholde restkonsentrasjoner på over 50 mg O_2/l for BOF eller over 250 mg O_2/l for KOF. Noen enkeltprøver kan avvike fra renseeffektkravet, jf. forurensningsforskriften § 14-13.

Dagens rensekraft for BOF_5 og KOF_{CR} ved Rambekk renseanlegg er et enten/eller krav for enkeltprøver. Dvs. at prøvene enten skal klare kravet til renseeffekt eller konsentrasjon. Etter ønske fra Gjøvik kommune vil dette kravet videreføres for Rambekk renseanlegg frem til **1.1.2026**. Etter denne dato skal nevnte renseeffektkrav for BOF_5 og KOF_{CR} tre i kraft. Kravene til sekundærrensing er oppsummert i tillatelsens punkt 3.2.4.

Dokumentasjon av utslipp og rensegrad

For å verifisere rensegrad og utslipp i resipienten må det tas representative prøver av det tilførte avløpsvannet og av det rensede avløpsvannet, jf. § 14-10 i forurensningsforskriften. Prøvene må tas over samme tidsperiode og skal tas med jevne mellomrom.

Med representativ prøve av tilført avløpsvann menes i forskriften følgende:

1. avløpsvann fra innløpet til et renseanlegg, tatt fra et punkt oppstrøms eventuelle tilbakeføringer av returstrømmer som for eksempel rejektivann, og
2. avløpsvann tatt fra et punkt der hele vannstrømmen kan fanges opp og som har god omblending. Eksempler er pumpeump/utløp fra pumpeumper, rør under trykk, vannsprang eller kanaler med god vannrotasjon fra for eksempel lufttilsetting.

Siden Rambekk renseanlegg mottar en returstrøm fra et slambehandlingsanlegg som behandler slam fra andre renseanlegg blir det i tillegg tatt innløpsprøver fra et punkt etter at returstrømmen er sluppet på anlegget. Disse analyseres for total-fosfor og legges til verdiene fra innløpsmålingene. Dette gir en representativ verdi for den totale fosformengden som kommer inn på renseanlegget. Gjøvik kommune ønsker også at BOF_5 og KOF_{CR} inkluderes i denne prøvetakingen. Statsforvalteren mener at dette er hensiktsmessig for å få et korrekt bilde av renseanleggets renseeffekt. Prøvetaking for analyse av fosfor, BOF_5 og KOF_{CR} fra returstrømmen tas derfor inn i utslippstillatelsens punkt 3.2.4.

Med representativ prøve av rensed avløpsvann menes etter forskriften følgende:

1. avløpsvann som ikke er kunstig fortynnet med hensikt, og
2. avløpsvann tatt fra et prøvested der hele vannstrømmen kan fanges opp og som har god omblending.

Med jevne mellomrom menes at tidspunktet for prøvetaking fordeles jevnt over de forskjellige årstidene og spres på forskjellige ukedager.

Utslipp via overløp (både driftsoverløp og nødoverløp) ved rensenanlegget skal regnes med i rensesgraden for anlegget. Utslipp via overløp på et tidligere tidspunkt, skal regnes med i ledningsnettets virkningsgrad, men ikke inn i renseeffekten. Dette i henhold til rapporteringskrav fra EU.

Analyseparametere og antall prøver

For å dokumentere avløpsanleggets utslipp og rensesgrad skal det tas et antall prøver som gitt i forurensningsforskriften §14-11. For et avløpsanlegg med en tilførsel på over 10 000 pe skal det som minimum tas 24 prøver av avløpsvann fra innløp og fra utløp av rensenanlegget. Disse 24 prøvene skal analyseres for tot-P, KO_{FCR} og BOF_5 .

I tillegg har avløpsanlegg over 10 000 pe krav til prøvetaking av nitrogen og avløpsanlegg over 20 000 pe krav til prøvetaking og analyse av tungmetaller, jf. forurensningsforskriften kap. 11 vedlegg 2. Gjøvik kommune må derfor sørge for at avløpsvannet blir analysert for innhold av nitrogen og tungmetaller. Minimum 6 inn- og utløpsprøver skal analyseres for tungmetaller og nitrogen. Statsforvalteren vil også stille krav om prøvetaking og analyse av termotabile koliforme bakterier, TKB. Dette kravet begrunnes med at det er en etablert badeplass i Rambekkvika, rett nord for utslippspunktet til rensenanlegget. Se tabell 3 i utslippstillatelsen.

Biologisk avløpsbehandling og bruk av biologisk slam

For å oppfylle kravet til sekundærrensing og bruk av beste tilgjengelige teknikk (BAT) har Fylkesmannen i Innlandet i brev av 4.12.19 varslet at det bør innføres biologisk rensetrinn i alle kommunale avløpsrenseanlegg som reguleres etter kapittel 14 i forurensningsforskriften og har utslipp til følsomt område. Rambekk rensenanlegg er ett av rensenanleggene som har utslipp til følsomt område og som ikke har biologisk avløpsrensing.

Biologisk behandling av avløpsvannet har flere fordeler. Dette reduserer utslippene av lett nedbrytbart organisk stoff, noe som igjen reduserer risikoen for oksygenunderskudd i resipienten. Videre vil biologisk behandling kunne gi bedre nedbryting av organiske miljøgifter, syntetiske hormonhermere og medikamentrester.

I tillegg har fosfor i biologisk slam langt bedre plantetilgjengelighet enn fosfor i kjemisk slam. Verdens fosforreserver er en begrenset ressurs, og det må være et viktig mål å gjenvinne og utnytte plantetilgjengelig fosfor i biologisk slam best mulig til gjødslingsformål. Fosfor i kjemisk felt slam bindes sterkt i kjemiske komplekser. Samtidig er det risiko for at kjemisk slam i tillegg binder jordas eget fosfor, og gjør det mindre tilgjengelig for opptak i planter. Hvis mulig bør det derfor tilstrebes at biologisk og kjemisk slam behandles separat, forutsatt at slik behandling kan etableres uten urimelige kostnader.

Statsforvalteren setter ikke krav til hvilken teknologi kommunens renseanlegg skal benytte for å rense avløpsvann tilstrekkelig. Dette er vurderinger som kommunen selv må gjøre på bakgrunn av økonomi og miljø og hva som er beste tilgjengelig teknologi. Statsforvalteren vil likevel påpeke at fremtidige rensekrav fra EU og norske myndigheter sannsynligvis vil medføre at biologiske renseprosesser må innføres for at fremtidige rensekrav skal kunne overholdes.

Lukt og støy

Det er satt et generelt krav til at lukt fra avløpsanlegget ikke skal medføre ulemper for omgivelsene. Luktbelastningen fra anlegget bør ikke overskride verdier på 1-2 ou_E/m^3 (european olfactory unit)³ ved nærmeste boligbebyggelse. Vi forventer ikke at renseanlegget kommer til å representere et støyproblem grunnet stor avstand til boligbebyggelse. Statsforvalteren ser derfor ikke behovet for å stille særskilte krav til støygrenser for renseanlegget.

Oppsamling og behandling av overvann

Denne tillatelsen omfatter overvann som infiltrerer eller på annen måte påvirker avløpsnett. Ellers ligger valg og tilrettelegging av forsvarlig overvannshåndtering utenfor denne tillatelsens virkeområde.

Overvann kan forårsake betydelige utfordringer for driften av avløpsanleggene, spesielt i tettbebyggelser med store asfalterte flater. Kommunene bør planlegge og tilrettelegge for framtidrettede løsninger for oppsamling, behandling og bortledning av overvann og flomvann. Risikoanalyser og vurderinger av tiltak må baseres på lokale prognoser om framtidig nedbørintensitet.

For særlig forurenset overvann fra sterkt trafikkerte veier o.l. bør rens tiltak vurderes. Som utgangspunkt bør slike tiltak etableres hvis partikkelkonsentrasjon overstiger 50 mg SS/liter.

Slamhåndtering

Ved slambehandlingsanlegget mottas det slam fra egen renseprosess samt slam fra Nordre- og Søndre Land, Vestre- og Østre Toten og Lillehammer kommuner. I tillegg mottar Rambekk renseanlegg septikslam fra spredt avløp i Gjøvik kommune. Aktiviteten tilknyttet slambehandlingsanlegget, altså mottak, behandling og mellomagring av slam på renseanlegget vil bli regulert i egen tillatelse for biologisk avfallsbehandling.

Resipientovervåkning

Det er vanlig praksis på forurensningsområdet i dag å stille krav til at virksomheter skal overvåke vannmiljøet i forbindelse med utslipp fra virksomheten. For avløpsanlegg over 10 000 pe med utslipp til følsomt område er det i tillegg forskriftsfestet at tiltakshaver skal drive regelmessig overvåkning av resipienten, jf. forurensningsforskriften § 14-9. Selv om avløpsanlegg med utslipp til *nedbørfelt* til følsomme områder ikke er pålagt en slik overvåkning er dette likevel intensjonen i avløpsdirektivet, se artikkel 5, 6 og 15. Med hjemmel i forurensningsloven § 51 settes det derfor krav til en slik overvåkning i denne tillatelsen.

Overvåkningen skal ha som hensikt å dokumentere effekten av utslippet av avløpsvann og overløp til **alle** berørte vannforekomster. Kommunen må utarbeide et risikobasert overvåkningsprogram

³ Ved 1 ou_E/m^3 vil 50 % av en populasjon kunne merke at lukt er til stede, mens ved 2 ou_E/m^3 vil flere i en befolkningsgruppe kunne reagere eller merke ubehag. Lukt er en subjektiv opplevelse, og en slik grenseverdi vil være veiledende for når tiltak bør iverksettes. Det kan også synes rimelig å differensiere toleransekravet for nye og etablerte anlegg.

der det legges opp til at overvåkingen av miljøtilstanden i resipienten skal utføres som minimum hvert tredje år, jf. § 14-9 tredje ledd. Overvåkingen skal bidra til å avklare om resipienten skal registreres som følsom, normal eller mindre følsom jf. forurensningsforskriften kap. 11, vedlegg 1, pkt. 1.1 og følge prinsippene i veileder TA-1890/2005 eller en oppdatert versjon av denne.

Overvåkingen etter første ledd skal om mulig utføres i henhold til Norsk Standard eller God Laboratoriepraksis. Virksomheter som utfører overvåkingen, skal være akkreditert for felt- og analysearbeid eller ha et tilsvarende kvalitetssikringssystem for felt- og analysearbeid godkjent av en kvalifisert nøytral instans.

Overvåkingen bør så langt det er mulig samordnes med overvåkningsprogrammet etter vannforskriften (se nedenfor). Overvåkningsprogrammet etter forurensningsforskriften skal fremlegges Statsforvalteren innen 31.12.2022.

Kommunen er også pliktig til å overvåke hvordan utslipp fra virksomheten påvirker tilstanden i vannforekomsten og bekrefte om utslippene medfører forringelse eller at miljømål ikke nås, jf. vannforskriften §§ 4 og 18. For Mjøsa med tilløpselver foregår det i dag en slik overvåking gjennom Vassdragsforbundet. Gjøvik kommune bidrar i denne. I ny tillatelse stilles det krav om kommunen fortsatt skal bidra i dette arbeidet.

Rapportering etter begge typer overvåking skal rapporteres årlig til Statsforvalteren og registreres i databasen Vannmiljø. Se punkt 7.3 og 7.4 i tillatelsen.

Forholdet til vannforskriften

Etter vannforskriften § 4 skal tilstanden i overflatevann beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenoprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand. Mjøsa har god økologisk tilstand, men dårlig kjemisk tilstand. Dårlig kjemisk tilstand skyldes langtransporterte forurensninger i form av kvikksølv og PFOS. Utslipp fra avløpsanlegg påvirker tilstanden i Mjøsa, men medfører ikke en forringelse av tilstanden slik situasjonen er i dag.

Dersom ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst medfører at miljømålet i § 4 ikke nås eller at tilstanden forringes, må det gjøres en vurdering etter vannforskriften § 12. Utslipet fra Gjøvik kommunes avløpsanlegg er av en betydelig størrelse, men kommer ikke til å øke i forbindelse med ny tillatelse. Det planlegges ingen nye inngrep og den nye utslippstillatelse stiller strengere krav til både til rensing og vedlikehold av ledningsnett. Vi forventer derfor at utslippet fra Gjøvik kommunes avløpsanlegg ikke vil påvirke den økologiske tilstanden nevneverdig. Vi mener derfor at det ikke er nødvendig å vurdere søknaden nærmere etter vannforskriften § 12.

Relevante tiltak for å oppnå vannforskriftens krav om god økologisk og kjemisk tilstand beskrives og iverksettes gjennom regionsvise og lokale, sektorvise tiltaksprogrammer. Innen kommunal avløpssektor er tiltak på avløpsnettet viktig for å sikre stabil og sikker anleggsfunksjon på kort og lang sikt. Kommunale tiltaksplaner bør dokumentere at planlagte tiltak er tilstrekkelige.

Forholdet til naturmangfoldloven

I lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven), av 19.6.2009 nr. 100, heter det i § 7 at §§ 8 til 12 «skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet». I

§ 8 heter det blant annet at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.

Tillatelsen gjelder et eksisterende anlegg. Konsekvensene av utslippet ble vurdert ved utbygging av avløpsanlegget. Utslippets påvirkning på vannkvaliteten Mjøsa blir undersøkt gjennom vassdrags-overvåking iverksatt av vannregionmyndigheten. I tillegg settes det krav til overvåkning etter forurensningsloven. Statsforvalteren mener at det ikke er nødvendig å innhente ny kunnskap om utslippets påvirkning på naturmiljøet utover dette.

Statsforvalteren mener at kunnskapsgrunnlaget for å vurdere tiltaket etter prinsippene i naturmangfoldloven er tilstrekkelig (jf. § 8) og føre-var-prinsippet (§ 9) kommer derfor ikke til anvendelse. Prinsippene i naturmangfoldloven § 10-12 (økosystemtilnærming og samlet belastning, kostnader for å begrense skader på naturmangfoldet skal bæres av tiltakshaver, og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder) ligger til grunn sammen med andre vurderinger for at Statsforvalteren stiller strenge krav til utslippet.

Vedtak

Statsforvalteren gir Gjøvik kommune tillatelse med vilkår til utslipp av kommunalt avløpsvann og overvann fra tettbebyggelse Gjøvik på inntil 45 00 BOF personekvivalenter i maksuke. Tillatelsen gis med hjemmel i forurensningsloven § 11 og forurensningsforskriften § 14-4.

Gebyrsats er varslet i brev av 28.4.2021. Statsforvalteren vedtar at kommunen skal betale kr 33 000,- i gebyr for vårt arbeid med tillatelsen. Jf. forurensningsforskriften § 39-4.

Klagerett

Gjøvik kommune og andre med rettslig klageinteresse kan klage på vedtaket, inkludert gebyrsatsen. En ev. klage bør inneholde en begrunnelse og hvilke endringer som ønskes. I tillegg skal andre opplysninger som kan ha betydning for saken komme frem. Klagefristen er tre uker fra dette brevet ble mottatt. En ev. klage sendes Statsforvalteren.

Med hilsen

Tore Pedersen (e.f.)
avdelingsdirektør

Anders Waldemar Olsen
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann for Gjøvik tettbebyggelse

Kopi til:

Driftsassistansen for vann og avløp i
Oppland

Bryggerigata 1 2609 LILLEHAMMER

Tillatelse etter forurensningsloven for Gjøvik kommune til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Gjøvik tettbebyggelse

Tillatelsen er gitt i medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6, § 11 jfr. § 16 og endret i medhold av § 18, samt forskrift av 1. juni 2004 nr. 931 om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) § 14-4 og forskrift om rammer for vannforvaltningen.

Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger fra uttrekk av Vann-nett datert 30.08.2021, opplysninger fremkommet under saksbehandlingen samt kommunale avløpsplaner fremkommet under saksbehandlingen.

Dette tillatelsesdokumentet er ajourført per 31.08.2021 og erstatter tidligere tillatelsesdokumenter.

Tettbebyggelsesid	05-002- Gjøvik
Kommune	Gjøvik
Adresse	Kauffeldts plass 1
Postnr.	2815
Poststed	Gjøvik
Org. nummer	940155223
NACE-kode og bransje	90.00
Virksomhetens kategori	Kloakk og renovasjonsvirksomhet

Statsforvalterens referanser

Tillatelsesnummer	Arkivreferanse
2007.0178.T	2020/13080

Tillatelse første gang gitt:	Tillatelse sist revidert i medhold av fl § 18 tredje ledd:	Tillatelse sist endret:
19.12.2007	31.8.2021	
Tore Pedersen avdelingsdirektør	Anders Waldemar Olsen rådgiver	

Tillatelsen er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift

Endringslogg

Endringsnummer	Endringer av	Punkt og beskrivelse av endring
1	31.8.2021	Endret i henhold til § 18, 3. ledd

1. Rammer for tillatelsen.....	4
1.1 Omfang.....	4
1.2 Oversikt over krav med frister.....	5
2. Generelle vilkår	5
2.1 Utslippsbegrensninger	5
2.2 Plikt til å overholde grenseverdier	6
2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig.....	6
2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold.....	6
2.5 Tiltakspunkt ved økt forurensningsfare.....	6
2.6 Plikt til internkontroll	6
2.6.1 Krav om miljørisikovurdering	7
2.7 Krav til kommunens planlegging av samlet avløpsvirksomhet.....	7
2.8 Plikt til å ha oversikt over og kunnskap om tilstand og påvirkning.	8
2.9 Ombygging og overføring av avløpsvann til andre anlegg	8
3. Utslipp til vann	9
3.1 Krav til avløpsnett	9
3.1.1 Krav til oppsamling av kommunalt avløpsvann	9
3.1.2 Krav om tiltaksplan for fornyelse av avløpsnett m.v.....	9
3.1.3 Krav til kontroll med overvann og annet fremmedvann.....	9
3.1.4 Krav til utslipp via overløp	10
3.1.5 Krav til virkningsgrad for avløpsnett.....	10
3.2 Krav til rensing av avløpsvann.....	11
3.2.1 Generelt	11
3.2.2 Oversikt over renseanlegg.....	11
3.2.3 Rensekrav	11
3.2.4 Utvidet renskrav og dokumentasjonskrav for Rambekk renseanlegg.....	12
3.2.5 Utslippspunkt for renseanlegg.....	14
3.2.6 Påslipp.....	14
4. Utslipp til luft.....	14
4.1 Generelt	14
4.2 Lukt fra punktkilder	14
4.3 Utslipp av klimagasser.....	15

5. Avfall og avløpslam.....	15
5.1 Generelle krav til avfall.....	15
5.2 Håndtering av avløpslam	15
6. Akutt forurensning - forebyggende tiltak, varsling og beredskap	16
6.1 Forebyggende tiltak	16
6.2 Beredskapsanalyse.....	16
6.3 Beredskapsplan.....	16
6.4 Beredskapsetablering	16
6.5 Øving av beredskap	16
6.6. Varsling av akutt forurensning	17
7. Resipientovervåking	17
7.1 Overvåking etter forurensningsforskriften.....	17
7.2 Overvåking etter vannforskriften.....	17
7.3 Rapportering av overvåkingsresultater.....	18
7.4 Registrering i vannmiljø	18
8. Energi	18
8.1 Energistyringssystem.....	18
8.2 Utnyttelse av overskuddsenergi.....	18
9. Substitusjon av kjemikalier og råstoffer	18
10. Tilsyn	19
11. Krav til rapportering.....	19
11.1 Årlig egenkontrollrapportering	19
11.2 Årlige vurderinger av driftsforhold	19

1. Rammer for tillatelsen

1.1 Omfang

Tillatelsen gjelder all transport, behandling og utslipp av avløpsvann, inkludert eventuelt forurenset overvann fra Gjøvik tettbebyggelse på **inntil 45 000 BOF personekvivalenter (pe)** i maksuke.

Alle tettbebyggelser som er tilknyttet samme renseanlegg, også tettbebyggelser i andre kommuner, regnes som én tettbebyggelse i henhold til forurensningsforskriften kapittel 11, § 11-3 bokstav k, andre ledd.

Kommunen skal til enhver tid ha oppdatert dokumentasjon på tettbebyggelsens utbredelse (areal) og størrelse (pe beregnet BOF₅ etter NS 9426 eller annet). Ved utbygging av kommunens infrastruktur eller vesentlig utvidelse av virksomhet som medfører økte utslipp fra tettbebyggelsen, skal tettbebyggelsens geografiske utbredelse og utslippstørrelse oppdateres.

Kommunen plikter å sørge for at det er samsvar mellom rensekapasitet og størrelsen på potensielt utslipp (BOF₅ pe) av avløpsvann i maksuke fra tettbebyggelsen før slike endringer som nevnt over realiseres. Dersom størrelsen på det faktiske utslippet i BOF₅ pe overskrider rammene for pe i tillatelsen, er dette i strid med tillatelsen. Kommunen plikter derfor å varsle Statsforvalteren og redegjøre for om dette skyldes en enkeltstående hendelse eller en permanent endring. Ved langvarige overskridelser plikter kommunen å utarbeide en tiltaksplan for å redusere konsekvensene av dette på kort og lang sikt. Ved permanente utvidelser, må kommunen søke Statsforvalteren om en endring av tillatelsen.

Kravene i denne tillatelsen tar utgangspunkt i kommunens beregnede, potensielle utslipp etter NS 9426¹ datert 3.8.2021.

Denne tillatelsen omfatter det renseanlegget som framgår av pkt. 3.2.2 og utslippspunktet slik det er nevnt i pkt. 3.2.5.

Anlegg for behandling av avløpsslam som oppstår i renseanlegget reguleres i egen tillatelse for biologisk avfallsbehandling.

Kravene til overvåking i denne tillatelsen er tilpasset behovet for samordnet overvåking etter vannforskriften.

¹ Med kommunens beregnede potensielle utslipp, menes den maksimale, gjennomsnittlige ukesebelastning i BOF₅ (pe) til det avløpssystemet som reguleres i denne tillatelsen, og som oppstår i den uka i året med forventet høyest belastning. Beregningene skal være representative for situasjonen på søknadstidspunktet og 10 år fram i tid..

1.2 Oversikt over krav med frister

Tabell 1: Oversikt over krav med spesifikke frister satt i tillatelsen

Tiltak	Frist	Referanse
Oppdatere miljørisikovurderinger av det samlede avløpssystemet	Årlig	2.6.1
Oversendelse av ny/oppdatert helhetlig handlingsplan for kommunens avløpssystem	31.12.2021	2.7
Utarbeide/oppdatere tiltaksplan for å redusere tilførsler av overvann og annet fremmedvann til avløpssystem, samt vurdere behov for rensing av forurenset overvann	31.12.2022	3.1.2
Innføre systematisk kartlegging av utlekking fra ledningsnett	31.12.2022	3.1.2
Utarbeide en plan for reduksjon av fremmedvann og trinnvis separering av avløpsnettet for overvann og kommunalt avløpsvann	31.12.2022	3.1.2
Dokumentere årlige utslippsmengder fra overløp	31.12.2021, deretter årlig	3.1.3, 11.2
Sanere overløp som er i strid med tillatelsen	31.12.2022	3.1.4
Dokumentere ledningsnettets virkningsgrad	31.12.2022, deretter hvert 2. år	3.1.5, 11.2
Gjennomføre planlagte tiltak for å redusere utslipp fra overløp og innlekking av fremmedvann	Kontinuerlig	3.1.4
Gjennomføre planlagte tiltak for å redusere utlekking	Kontinuerlig	3.2
Sende inn forslag til overvåkingsprogram	31.12.2022, deretter hvert 3. år	7.1 og 7.2
Legge inn overvåkingsdata i Vannmiljø	31.12.2022, deretter hvert 3. år	7.4
Rapportere driftsdata og vurdering av driften som vedlegg til Altinn-skjema	Årlig innen 1.3.	7.3 og 11.2
Etablere system for vurdering av energiforbruk	31.12.2025	8.1
Rapportere avløpsdata til forurensningsmyndighetene via Altinn	Årlig innen 1.3.	11.1

2. Generelle vilkår

2.1 Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning for organisk belastning og eutrofisituasjonen i resipienten er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke

Tillatelse nr. 2007.0178.T

31.08.2021

vilkår i denne tillatelsens pkt. 3 til 5. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er også omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp er fremkommet i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet.

2.2 Plikt til å overholde grenseverdier

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider jf. vilkår 3.2.4 og innenfor de rammer som følger av forurensningsforskriftens § 14-13. Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som følger av normal drift i en slik grad at de kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra det totale avløpssystemet, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser plikter kommunen å redusere utslipp så langt det er mulig uten urimelige kostnader.

Det totale avløpssystemet skal drives, vedlikeholdes og fornyes i et langsiktig perspektiv, slik at forventet funksjon og ytelse opprettholdes og er stabil til tross for variasjoner i belastning og klimaforhold.

2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslippene på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp, skal kommunen sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. Systemer og rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal være dokumentert.

2.5 Tiltakspunkt ved økt forurensningsfare

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter kommunen å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren.

Kommunen skal så snart som mulig informere Statsforvalteren i Innlandet om unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning. Akutt forurensning skal i tillegg varsles, jf. krav fastsatt i kapittel 8 i denne tillatelsen.

2.6 Plikt til internkontroll

Kommunen plikter å etablere internkontroll for sin avløpsvirksomhet i henhold til gjeldende forskrift om dette². Internkontrollen skal sikre og dokumentere at virksomheten overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven³ og relevante forskrifter til disse lovene, der særlig forurensningsforskriften kap. 11 og 14 legger rammer for kommunens avløpsvirksomhet. Kommunen plikter å holde internkontrollen oppdatert.

² Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) av 06.12.1996, nr. 1127

³ L11.06.1976 nr. 79 Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)

Kommunen plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold. Punkt 2.6.1 beskriver konkrete krav til innholdet i en miljørisikovurdering, både med hensyn til *akutt* forurensning og risiko for annen ulovlig forurensning.

2.6.1 Krav om miljørisikovurdering

Kommunen skal ha en oppdatert skriftlig, klimatilpasset miljørisikovurdering av det totale avløpssystemet som denne tillatelsen omfatter. Dette innebærer en kritisk gjennomgang av forhold knyttet til avløpssystemet som kan forårsake utilsiktede forurensningsutslipp/farer for forurensning. Både konsekvensreducerende og sannsynlighetsreducerende tiltak skal vurderes.

Denne miljørisikovurderingen skal som et minimum legge vekt på:

- Påslipp etter kapittel 15 og 15 A
- Kritiske punkter på ledningsanlegg
- Kritiske punkter på renseanlegg
- Utslipp til sårbar resipient
- Utslipp av farlige stoffer
- Områder med mulige brukerkonflikter
- Hvordan det totale avløpssystemet blir påvirket av klimaendringer
- Angi risiko og risikoreducerende tiltak i prioritert rekkefølge
- Vannforskriftens § 4 og mål om god kjemisk og økologisk tilstand i vannforekomstene

På grunnlag av utførte risikoanalyser og fastsatte akseptable risikonivåer for skadelige hendelser som følge av utslipp, må det planlegges og gjennomføres tiltak for å overholde akseptabelt risikonivå. Hvert tiltak skal være knyttet til en ansvarlig person/stilling, og tiltaket skal ha en frist for gjennomføring.

Miljørisikovurderingen og tilhørende tiltaksplaner skal evalueres minst en gang per år og skal oppdateres etter hvert som tiltak er gjennomført og kunnskapsgrunnlaget endrer seg. Evalueringen skal dokumenteres skriftlig. Det skal foreligge en skriftlig rutine for gjennomføring av miljørisikovurderinger, herunder kriterier for oppdatering.

Miljørisikovurderingen skal være en viktig del av grunnlaget for den overordnede avløpsplanen og beredskapsplanen (se punkt 2.7 og punkt 6.4).

2.7 Krav til kommunens planlegging av samlet avløpsvirksomhet

Kommunen skal sørge for å identifisere behovet for vedlikehold, fornyelse og utbygging av ledningsnett, pumpestasjoner og renseanlegg for kommunalt avløpsvann og overvann både på kort og lang sikt. Kommunen plikter videre å sette av tilstrekkelig med ressurser, både økonomiske og personressurser, slik at identifiserte behov for tiltak og øvrige krav i denne tillatelsen kan gjennomføres planmessig og over tid. Hvordan kommunen skal løse dette i praksis innenfor fastsatte frister, skal dokumenteres overfor Statsforvalteren i Innlandet gjennom oversendelse av en helhetlig handlingsplan for avløpsområdet (Temaplan avløp, Hovedplan avløp el.l.) innen 31.12.2021.

Gjennom handlingsplanen skal kommunen se tiltak, mål og prioriteringer i sammenheng med øvrig planlegging i kommunen. Planen skal resultere i utarbeidelse av konkrete tiltaksplaner, som igjen skal avspeiles i en plan for årlig gjennomføring av tiltak. Det skal tydelig framgå av planen hvilke tiltak som skal gjennomføres innenfor gjeldende og kommende økonomiplanperiode.

Kommunen skal på bakgrunn av en årlig vurdering av hvordan kravene i denne tillatelsen og forurensningsforskriften kap. 14 er fulgt opp, vurdere behov for nye tiltak og endringer i prioriteringene.

Som en del av den årlige vurderingen, skal kommunen vurdere om etablert behandlingsskapasitet for kommunalt avløpsvann står i forhold til beregnet potensielt utslipp fra tettbebyggelsen og med vedtatte planer om utbygging. Dette for å sikre at behovet for økt oppsamlings- og behandlingsskapasitet for avløpsvann er tilpasset kommunens planer for ny utbygging av bolig- eller hytteområder eller aktuell næringsvirksomhet⁴.

Dersom vurderingen viser at behandlingsskapasiteten ikke er tilstrekkelig, skal kommunen presentere en konkret plan for å øke behandlingsskapasiteten og sikre fremtidig finansiering innen utbyggingen gjennomføres.

En skriftlig oppsummering av denne årlige vurderingen skal vedlegges kommunens egenkontrollrapportering til Miljødirektoratet, jf. vilkår 11.2.

2.8 Plikt til å ha oversikt over og kunnskap om tilstand og påvirkning.

Kommunen skal ha kjennskap til og kunne dokumentere skriftlig i hvilken grad renseanlegg, avløpsnett og forurenset overvann påvirker eller kan påvirke sårbare naturtyper eller områder som brukes av sårbare arter.

Det må utvises særlig aktsomhet ved planlegging av nye ledningstraseer og ved graving eller andre aktiviteter som kan påvirke naturmangfoldet. Kommunen må gjøre seg kjent med aktuelle bestemmelser som kan gjelde for slik aktivitet.

2.9 Ombygging og overføring av avløpsvann til andre anlegg

Om renseanlegget planlegges lagt ned eller stanset for en periode grunnet ombygging eller utbedring, skal kommunen gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensning. Aktiviteter som kan medføre fare for økt forurensning kan ikke startes før Statsforvalteren i Innlandet har gitt midlertidig unntak fra gjeldende rensekrav. Søknader om unntak fra gjeldende rensekrav må derfor sendes Statsforvalteren i Innlandet i god tid.

⁴ Med aktuell næringsvirksomhet menes næringsvirksomhet som vil innebære økt belastning av kommunens oppsamlings- og behandlingsskapasitet for avløpsvann, som påslipp fra hotellvirksomhet og næringsmiddelindustri.

3. Utslipp til vann

3.1 Krav til avløpsnett

3.1.1 Krav til oppsamling av kommunalt avløpsvann

Avløpsvannet fra nye bygninger skal knyttes til offentlig avløpsnett, jf. § 27-2 i plan- og bygningsloven.

Kommunen skal utarbeide planer for trinnvis økt tilknytning for eksisterende bygninger der tilknytningsgraden er lavere enn 98 %. Planene skal inngå i kommunens helhetlige handlingsplan for avløpsområdet.⁵

Kommunen skal til enhver tid ha oversikt over utbygginger og tilkoblinger som medfører endring av tettbebyggelsens samlede utbredelse og størrelse (pe).

Kommunen må holde seg oppdatert på ny avløpsteknologi og ta i bruk beste tilgjengelige teknikker for å begrense utslipp.

3.1.2 Krav om tiltaksplan for fornyelse av avløpsnett m.v.

Kommunen skal utarbeide en tiltaksplan for fornyelse av avløpsnett med kummer, pumpestasjoner m.v. Tiltaksplanen skal vise det årlige, gjennomsnittlige behovet for fornyelse av spillvannsførende ledningsnett, og hvilke kriterier som er lagt til grunn for fornyelse. Fornyelsesprogrammet skal være sammenhengende og skal minst omfatte de neste 5 årene.

Kommunens ledningsdatabase skal oppdateres kontinuerlig etter hvert som ledningsnett fornyes.

3.1.3 Krav til kontroll med overvann og annet fremmedvann

Kommunen skal innen 31.12.2022 ha laget en tiltaksplan for å redusere andelen fremmedvann som tilføres det kommunale ledningsnett. Planen skal legge opp til en trinnvis separering av avløpsnett for overvann og sanitært avløpsvann.

Gjennomføringen av tiltak for å redusere tilførsler av overvann og annet fremmedvann til avløpsnett må ses på som første trinn i tiltak for å bedre renseløsningen for avløpsvann.

I områder hvor det separate overvannsnett mottar forurenset overvann, skal behovet for rensing vurderes og dokumenteres som en del av nevnte plan.

Utslipp av sanitært avløpsvann via overvannsnett er ikke tillatt.

⁵ Basert på nasjonale mål for vann og helse, som sier minst 98 % tilknytningsgrad pr. rensedistrikt.

3.1.4 Krav til utslipp via overløp

Kommunen skal ha oversikt over alle utslipp av urensset avløpsvann via overløp direkte til resipient.

Utslipp av urensset avløpsvann er uønsket, og innen 2030 skal den samlede mengden utslipp via driftsoverløp gjennom året ikke være over 2 % av tilført avløpsvann.

Utslipp via overløp skal ikke føre til forsøpling.

Kommunen skal som del av den helhetlige handlingsplanen for avløpsområdet, inkludere en tiltaksplan for å redusere driftsoverløp og vurdere muligheter for å etablere fordrøyningsbasseng eller andre avbøtende tiltak, jf. pkt. 2.7. Det skal særlig tas hensyn til behovet for å redusere utslipp til sårbare resipienter og resipienter brukt til bading m.m. hvor utslippene kan representere en miljø- eller helsefare.

Driftstid for alle driftsoverløp skal registreres og utslippsmengde skal beregnes. Dette skal inngå i årsrapporteringen til Miljødirektoratet jf. vilkår 11.2 fra og med 31.12.2022.

Alle utslipp via nødoverløp skal registreres særskilt og håndteres som en avvikssituasjon. Både driftstid og utslippsmengde skal kunne beregnes.

Kommunen skal ha et overvåkings- og beredskapssystem som sikrer at nødoverløp straks oppdages og utbedres innen 24 timer. Rutiner for dette skal framgå av kommunens internkontrollrutiner og beredskapstiltak.

Planlagt stans i pumpestasjoner skal i utgangspunktet ikke gi overløpsdrift. I de tilfeller dette likevel kan bli nødvendig og føre til brukerkonflikter, skal Statsforvalteren i Innlandet varsles på forhånd.

Det er ikke tillatt å etablere driftsoverløp på spillvannsførende ledning.

Overløp som er i strid med tillatelsen skal saneres innen 31.12.2022.

3.1.5 Krav til virkningsgrad for avløpsnett

Kommunen skal kontinuerlig gjennomføre planlagte tiltak for å redusere lekkasjer av urensset avløpsvann fra ledningsnett.

Virkningsgraden til avløpsnett, det vil si hvor stor andel av forureningsmengden som kommer fram til renseanlegget, skal dokumenteres hvert andre år. Dette skal gjøres ved at de ulike kildene til tap beregnes eller vurderes kvalitativt.

Dokumentasjonen skal første gang oversendes Statsforvalteren i Innlandet innen 31. desember 2022.

Utslipp på grunn av feil ved ledningsnettet, stans i pumpestasjoner og liknende skal ikke redusere virkningsgraden i avløpsnettet med mer enn 5 % fram til 31. desember 2025 og deretter maksimalt 3 % over året.

3.2 Krav til rensing av avløpsvann

3.2.1 Generelt

Alt avløpsvann som er medregnet i tettbebyggelsens utslippstørrelse, skal behandles slik at samme minimumskrav til rensing oppfylles, uavhengig av renseanleggenes dimensjonerende kapasitet og teknologi. Dette gjelder også for private avløpsanlegg over 50 pe som ikke er tilknyttet kommunalt avløpsnett. Kontrollkravene skal imidlertid være tilpasset det enkelte anlegg.

I tillegg kan det enkelte renseanlegg ha tilleggskrav eller skjerpende krav satt av hensyn til resipienten og bruken av denne, jf. vilkår 3.2.3.

3.2.2 Oversikt over renseanlegg

Renseanlegg innenfor tettbebyggelsen som omfattes av denne tillatelsen, framgår av tabell

3.2.2.1. Oversikten gir også informasjon om faktisk belastning og dimensjonerende kapasitet i BOF (pe) og hydraulisk kapasitet på søknadstidspunktet. Oversikten viser også type renseprosess etablert ved anlegget.

Tabell 2: Renseanlegg som inngår i tillatelsen

Navn på renseanlegg	Tilført belastning inn i BOF (pe) i 2030 i maksuke	Dimensjonerende kapasitet i BOF (pe)	Renseprosess
Rambekk renseanlegg	44 183	45 000	Kjemisk. Biologisk rensing av rejeftvann.

Renseanlegget skal utformes slik at kravene i forurensningsforskriften kap. 14 og kravene i denne tillatelsen kan overholdes.

3.2.3 Rensekrav

Alle eksisterende avløpsanlegg i Gjøvik tettbebyggelse skal minst oppfylle kravene til sekundærrensing jf. § 14-2 b) i forurensningsforskriften. I tillegg skal anleggene oppfylle krav til minst 95 % fosforfjerning.

Ev. avløpsanlegg som tidligere har vært regulert etter kap. 13 i forurensningsforskriften, skal oppfylle de samme kravene til sekundærrensing og fosforfjerning senest innen 7 år etter at utvidelsen fant sted.

3.2.4 Utvidet rensekrav og dokumentasjonskrav for Rambekk renseanlegg

Generelt om dokumentasjonskrav

Utslippsparametre og tilhørende grenseverdier, samt minimum antall prøver og midlingstid, er satt i tabellene under. Avlastning fra overløp på renseanlegget er inkludert i rensekravene. Prøver av KOF_{Cr} og BOF_5 må fra 1.1.2026 etterkomme både krav til konsentrasjon og renseeffekt.

Innhold av N, P, KOF_{Cr} og BOF_5 i rejektivannet fra slambehandlingsanlegget kan tas med i beregningene av renseeffekt.

Krav om måleprogram

Som et ledd i driftskontrollen til avløpsanlegget, skal det fastsettes et måleprogram med analyser og målinger av relevante drifts- og utslippsparametere tilpasset det enkelte anleggs størrelse, herunder utslipp til vann, grunn og luft. Måleprogrammet skal være en del av kommunens internkontroll og holdes oppdatert.

Måleprogrammet skal beskrive de forskjellige trinnene i målingene og begrunne valgte prøvetakingspunkter og prøvetakingsmetodikk (metoder og frekvens).

Prøvetidspunktene skal velges slik at resultatene blir mest mulig representative for variasjoner i utslippene gjennom hele året ved normale driftsforhold. Måleprogrammene skal omfatte antatt maksuke for belastning for anlegget og perioder med overløp. Minimums antall akkrediterte prøver skal være i samsvar med kravene i § 14-11, men antallet skal økes der dette er nødvendig for å ivareta kravet til representativitet. Dersom en prøve må utgå pga. unormale driftsforhold, skal dette kompenseres med at det tas en ny prøve på et senere tidspunkt.

Prøvene skal analyseres jf. krav i forurensningsforskriften § 14-12. Analysene skal utføres av laboratorier som er akkreditert for de aktuelle analysene etter NS-EN ISO/IEC 17025. Norske standarder skal benyttes så langt det er mulig. Dersom dette ikke finnes, kan internasjonal Istandard eller annen metode benyttes så lenge metoden gir representative tall for virksomhetens faktiske utslipp.

Dersom kommunen ønsker å analysere på andre parametre enn BOF_5 , og KOF_{Cr} , må dette avklares med Statsforvalteren i forkant. Erstatningen forutsetter at det er påvist en høy statistisk korrelasjon mellom ønsket parameter og parameteren utslippskontrollen ønskes basert på.

Tabell 3: Rambekk renseanlegg. Utslippsparameter, krav til renseeffekt og metode

Utslippsparameter	Krav	Antall prøver
Total fosfor (tot-P)	Årlig gjennomsnitt: Minst 95 % reduksjon av fosfor. Årlig gjennomsnitt: Maksimalt 0,4 mg/l fosfor i utløp. Ingen enkeltprøver skal overskride en konsentrasjon på 0,8 mg/l	24 ukeblandprøver eller døgnblandprøver per år
Total nitrogen (tot-N)	-	6 ukeblandprøver eller døgnblandprøver per år
Biologisk oksygenforbruk (BOF ₅)	Enkeltprøver: Minimum 70 % reduksjon av BOF ₅ . Ingen enkeltprøver skal overskride 50 mg O ₂ /l. Innføres 1.1.2026	24 stk. 21 av 24 døgnblandprøver må overholde renseeffektkrav
Kjemisk oksygenforbruk (KOF _{Cr})	Enkeltprøver: Minimum 75 % reduksjon av KOF _{Cr} . Ingen enkeltprøver skal overskride 250 mg O ₂ /l. Innføres 1.1.2026	24 stk. 21 av 24 døgnblandprøver må overholde renseeffektkrav
Tungmetaller	Utløpsmengder og konsentrasjoner av: As, Cr, Cu, Ni, Zn, Pb, Cd og Hg	6 stk. inn- og utløpsprøver per år. Ukesblandprøver
Termostabile koliforme bakterier, TKB	Mindre enn 100 TKB mg/l	Annenhver uke tas en øyeblikksprøve. Fra 1.mai til 31.oktober

3.2.5 Utslippspunkt for renseanlegg

Renset avløpsvann skal føres ut i resipient på en slik måte at innblandingen i vannmassene blir best mulig og slik at brukerinteresser ikke påvirkes.

Tabell 4: Utslippspunkt Rambekk renseanlegg

Utslippspunktets navn	Koordinater X (UTM sone 32)	Koordinater Y (UTM sone 32)	Avstand fra land⁶ + navn på resipient	Dybde
Rambekk renseanlegg	592952,600	6739197,7800	50 m Mjøsa	7 m

3.2.6 Påslipp

Påslipp til kommunalt ledningsnett skal ikke redusere muligheten for å overholde utslipps- og rensekrav satt i denne tillatelsen eller forurensningsforskriften eller redusere muligheten for å utnytte avløpsslammet iht. krav i Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav.

Kommunen skal ha oversikt over virksomheter som kan utgjøre en risiko for det kommunale avløpssystemet jfr. forurensningsforskriftens § 15A-4, og følge opp disse gjennom påleggskrav og tiltak.

4. Utslipp til luft

4.1 Generelt

Lukt skal være en driftsparameter for det totale avløpssystemet samlede virksomhet. Dette for å sikre at lukt fra pumpestasjoner, overløp, kummer og eventuelle lufteinnetninger ikke er til vesentlig sjenanse for naboer og brukere av nærområdet.

Kommunen skal ha oversikt over kilder og vurdere behovet for tiltak og eventuelt effekten av gjennomførte luktreducerende tiltak.

Før bygging av nye anlegg, komponenter (pumpestasjoner, kummer og utearealer og ledninger) må kommunen vurdere mulige kilder til lukt og om nærhet til bebyggelse ferdsel eller terrengforhold kan skape luktkonflikter.

Kommunen skal ha et system for registrering og oppfølging av eventuelle klager og avvik på lukt. Systemet skal være en del av internkontrollen.

⁶ Avstanden fra land regnes som horisontal avstand fra strandkanten ved middelvannstand

4.2 Lukt fra punktkilder

Punktutslipp for avgasser skal håndteres slik at luktulempe forebygges effektivt. Beregnet luktinnhold fra slike kilder ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager mv. skal ikke overstige 2 ouE/m^3 som maksimal månedlig 99 prosent timefraktal.

4.3 Utslipp av klimagasser

Utslipp av klimagasser fra drift av det totale avløpssystemet skal holdes på et så lavt nivå som mulig.

5. Avfall og avløpsslam

5.1 Generelle krav til avfall

Virksomheten plikter så langt det er mulig å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Særlig skal innholdet av skadelige stoffer i avfallet søkes begrenset mest mulig.

Kommunen plikter å sørge for at all håndtering av avfall, inkludert farlig avfall, skjer i overensstemmelse med gjeldende regler for dette fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, herunder avfallsforskriften⁷.

Avfall som oppstår i virksomheten skal leveres til lovlig avfallsmottak.

Ved evt. bruk av biofilmbærere må det sikres at plastmedium ikke blir spredd til miljøet

5.2 Håndtering av avløpsslam

Med avløpsslam menes den faste fraksjonen som felles ut ved renseprosesser i renseanlegg, og hvor ristgods er fjernet i forkant. Septikslam er kun inkludert dersom dette slammet er levert renseanlegg i forkant av renseprosessene og omfattes av rammen gitt i 1.1.

Kommunen skal ha oversikt over hvilke mengder råslam som oppstår i renseanlegget og videre håndtering. Dette skal inngå i egenkontrollrapporteringen for renseanlegg, se pkt. 11.1.

Ved prøvetaking av slammet skal anerkjente metoder for å oppnå representative prøver benyttes.

Statsforvalteren kan pålegge kommunen å delta i kartlegging for å dokumentere nivåer av miljøgifter i slam.

⁷ Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) av 01.06.2004, nr. 930

6. Akutt forurensning - forebyggende tiltak, varsling og beredskap

6.1 Forebyggende tiltak

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter kommunen å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren.

Kommunen plikter i tillegg å ha en plan for en trinnvis og systematisk gjennomføring av risikoreduserende tiltak avdekket i miljørisikovurderingen jf. vilkår 2.6.1.

6.2 Beredskapsanalyse

Med grunnlag i miljørisikovurderingen skal kommunen utarbeide en beredskapsanalyse for den eventuelle restrisiko som gjenstår etter at forebyggende tiltak er iverksatt. For hver av hendelsene som er identifisert i miljørisikoanalysen skal kommunen utarbeide og begrunne

- organisering av beredskapen
- nødvendig beredskapsutstyr
- nødvendig mannskap
- responstid

Beredskapen skal stå i et rimelig forhold til risiko for akutt forurensning.

6.3 Beredskapsplan

Miljørisikovurdering, beredskapsanalyse, forebyggende tiltak og beredskapsetablering skal dokumenteres i en beredskapsplan som er en del av kommunens internkontrolldokumentasjon.

Beredskapsplanen skal som et minimum beskrive den etablerte beredskapens organisering, bemanning, innsatsutstyr og personlig utstyr og angi innsatsplaner for dimensjonerende scenarier.

Beredskapsplanen skal holdes oppdatert og kunne fremvises ved behov.

6.4 Beredskapsetablering

Basert på beredskapsplanen skal det etableres en beredskapsorganisasjon med mannskap og nødvendig utstyr. Kompetanse, opplæring og organisering skal være dimensjonert for de potensielle hendelsene som er vurdert å utgjøre størst miljørisiko.

6.5 Øving av beredskap

Det skal utarbeides en plan for å øve på beredskapen, og det skal gjennomføres øvelse minst en gang pr. år. Det skal utarbeides klare mål for øvelsen, inkludert mål for responstid. Øvelsen skal dokumenteres i rapporter, med eventuelle anbefalinger om forbedringer. Hvordan eventuelle anbefalinger om forbedringer er fulgt opp, skal være dokumentert i internkontrollen.

6.6. Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til gjeldende forskrift⁸. Internkontrollen skal beskrive kartlegging og vurdering av risiko for akutt forurensning og annen uønsket påvirkning av ytre miljø. Kommunen skal så snart som mulig informere Statsforvalteren i Innlandet om:

- Akutt forurensning på grunn av driftsstans som skyldes uhell eller langvarig strømbrytning
- Unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning
- Utslippskonsentrasjon på mer enn det dobbelte av gjeldende krav for en prøve der prøvetaking og analyse er utført jf. forurensningsforskriften §§ 14-11 og 14-12 og 14-14

7. Resipientovervåking

7.1 Overvåking etter forurensningsforskriften

Kommunen skal sørge for overvåking av mulige miljøeffekter av utslipp fra renseanlegg og overløp til berørte vannforekomster i henhold til et overvåkingsprogram. Overvåkingen skal være risikobasert og bidra til å avklare om resipienten skal registreres som følsom, normal eller mindre følsom jf. forurensningsforskriften kap. 11, vedlegg 1, pkt. 1.1 og følge prinsippene i veileder TA-1890/2005 eller en oppdatert versjon av denne.

Overvåkingsprogrammet skal forelegges Statsforvalteren for eventuelle merknader innen 31.12.2021. Overvåkingen skal gjennomføres med et intervall på 3 år og samordnes så langt det er mulig med overvåkingen etter vannforskriften.

Dersom utslipp eller tilstanden i vannforekomsten endres, kan Statsforvalteren pålegge en utvidelse av overvåkingsprogrammet mhp. målepunkter, elementer og frekvens. Statsforvalteren kan også pålegge strengere rensekrav.

7.2 Overvåking etter vannforskriften

Kommunen skal overvåke hvordan utslipp fra virksomheten påvirker tilstanden i vannforekomsten og bekrefte om utslippene medfører forringelse eller at miljømål ikke nås, jfr. vannforskriften §§ 4 og 18. Overvåkingen skal gjennomføres i tråd med bestemmelsene i vannforskriften for tiltaksorientert overvåking § 18 og vedlegg V punkt 1.3 og vurderes etter klassifiseringssystemet for miljøtilstand i vann⁹.

Dersom utslipp eller tilstanden i vannforekomsten endres, kan Statsforvalteren i Innlandet pålegge en utvidelse av overvåkingsprogrammet mhp. målepunkter, elementer og frekvens.

⁸ Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning av 09.07.1992, nr. 1269

⁹ Veileder 02:2018 Klassifisering av miljøtilstand i vann. Økologisk og kjemisk klassifiseringssystem for kystvann, grunnvann, innsjøer og elver.

7.3 Rapportering av overvåkingsresultater

Resultater fra overvåkingen etter forurensningsforskriften jf. vilkår 7.1, skal drøftes og konklusjoner om registreringen av resipienten som følsom, normal eller mindre følsom presenteres for forurensningsmyndighetene som en del av påfølgende kalenderårs egenkontrollrapportering jf. punkt 11.2.

Resultatene fra resipientundersøkelser etter vannforskriften jf. 7.2 skal sendes Statsforvalteren i Innlandet innen 1. mars året etter at undersøkelsen er gjennomført. Resultatene skal vurderes etter det til enhver tid gjeldende klassifiseringssystem for vann, gitt i vannforskriften og veiledningsmaterieell til forskriften. Gjeldende veileder per 12.8.2021 er «Klassifisering av miljøtilstand i vann (02:2018)».

7.4 Registrering i vannmiljø

Alle overvåkingsdata skal registreres i databasen Vannmiljø (<http://vannmiljo.miljodirektoratet.no/>) innen 1. mars året etter at undersøkelsene er gjennomført. Data rapporteres på Vannmiljø's importformat. Importmal og oversikt over hvilken informasjon som skal registreres i henhold til Vannmiljø's kodeverk finnes på <http://vannmiljokoder.miljodirektoratet.no.>

8. Energi

8.1 Energistyringssystem

Kommunen skal ha rutiner for regelmessig vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå en mest mulig energieffektiv drift av hele avløpsanlegget. Et energistyringssystem skal være etablert innen 31.12. 2025 og inngå i internkontrollen.

8.2 Utnyttelse av overskuddsenergi

Kommunen skal i størst mulig grad utnytte overskuddsenergi internt og legge til rette for at overskuddsenergi skal kunne utnyttes eksternt, med mindre det kan godtgjøres at dette ikke er teknisk mulig, begrenses av gitte konsesjoner eller medfører urimelige kostnader.

9. Substitusjon av kjemikalier og råstoffer

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes, herunder fellingskjemikalier og hjelpekoagulanter, vaskemidler, hydraulikkvæsker, brannbekjempningsmidler m.m.

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal kommunen dokumentere at den har gjennomført en risikovurdering av bruk og utslipp på bakgrunn av kjemikalienes egenskaper, mengder, utslippspunkt m.m, jf. også punkt 2.6 om internkontroll.

Kommunen eller den ansvarlige for driften av renseanlegget plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av risiko for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Der bedre alternativer finnes, plikter kommunen å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.¹⁰

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket¹¹ og andre regelverk som gjelder for kjemikalier.

10. Tilsyn

Kommunen plikter jf. forurensningsloven § 50 å la representanter for Statsforvalteren i innlandet føre tilsyn med anleggene.

11. Krav til rapportering

11.1 Årlig egenkontrollrapportering

Kommunen skal rapportere avløpsdata til Miljødirektoratet innen 1. mars hvert år. Rapporteringen skal skje slik Miljødirektoratet legger til rette for.

11.2 Årlige vurderinger av driftsforhold

Kommunen skal årlig gi en skriftlig vurdering av driftsforholdene siste kalenderår for hhv. avløpsnett, renseanlegg, slamhåndtering og overvåking med vekt på overordnede, kvalitative vurderinger.

Data som rapporteres i egenkontrollrapporteringen eller til Vannmiljø er det ikke nødvendig å repetere i årsrapporten, ut over hva kommunen selv finner hensiktsmessig og naturlig for å underbygge konklusjoner.

Følgende tema skal inngå i vurderingene:

- Hvordan gjennomførte oppgraderinger siste kalenderår og planlagte endringer av avløpsnettet bidrar til å etterkomme kravene i tillatelsen og delmål i kommunens temaplan/hovedplan avløp med tilhørende handlingsplaner
- Hvordan avløpsnettet fungerer, inkl. virkningsgrad for nettet totalt, driftstid og mengder avlastet for overløp og beregning av innlekking og utlekking.
- Omfanget av tiltak for å redusere tilførsler av overvann, herunder forventet og registrert effekt av tiltakene, inkludert større separeringstiltak

¹⁰ Jf. lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) av 11.06.1976 nr. 79 § 3a om substitusjonsplikt

¹¹ Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften) av 30.05.2008 nr. 516

- Hvordan renseanleggene fungerer og årsaker til eventuelle overskridelser av tillatelse. Videre skal trender for rensing og driftsstabilitet beskrives.
- Evt. overskridelser av tillatelsen skal kommenteres særskilt ift. vilkår 3.2.3 og 3.2.4 med forslag til korrigerende tiltak.
- Resultater, trender og konklusjoner fra resipientovervåking jf. hensikt med overvåkingen beskrevet i vilkår pkt. 7.1 og 7.2
- Resultater fra målinger av tungmetaller og organiske miljøgifter i innløp og rensset avløpsvann. Nytt/oppdatert måleprogram skal legges ved til orientering.
- Status for risikovurderinger og oppfølging

Årsrapportene skal lastes opp som vedlegg til egenkontrollrapporten til Miljødirektoratet for kommunens hovedledningsnett, inntil denne rapporteringen eventuelt integreres i egenkontrollrapporteringsskjemaene.

Oversikt over utvalgte, sentrale begreper benyttet i tillatelsen

Begrep	Forklaring
Tettbebyggelse	<p>Definert i forurensningsforskriften § 11-3 k) ut fra nærhet mellom husklynger bestående av minst 5 hus. Se fullstendig tekst i forskriften.</p> <p>I tillegg regnes tettbebyggelser som én tettbebyggelse dersom avløpsvann fra to eller flere tettbebyggelser samles opp og føres til ett felles renseanlegg eller utslippssted.</p> <p>Definisjonen gjelder alle typer hus, både bolighus, hytter/turistanlegg, næringsbygg, institusjoner, idrettsanlegg mv.</p>
Tettbebyggelsens utslippsstørrelse	<p>Den maksimale, gjennomsnittlige ukesbelastning i BOF₅ (pe) til tettbebyggelsens avløpsnett som oppstår i maksuke. Beregnes ut fra kunnskap om utslippskilder iht. NS 9426. (Kilde: Avløpsdirektivet)</p>
Maksuke	<p>Med maksuke menes største årlige BOF₅ (pe) – døgntilførsel beregnet som gjennomsnitt av sju påfølgende dager (Kilde: NS 9426 og EUs avløpsdirektiv).</p>
Kommunens beregnede potensielle utslipp av avløpsvann i maksuke	<p>Den beregnet, maksimale, gjennomsnittlige ukesbelastning i BOF₅ (pe) til det kommunale avløpssystemet som reguleres i denne tillatelsen, og som oppstår i den uka i året med forventet høyest belastning. Beregningene skal være representative for situasjonen på søknadstidspunktet og 10 år fram i tid, da tillatelsen uansett bør omgjøres senest etter 10 år. (Kilde: Avløpsdirektivet)</p>
Avløpsslam	<p>Avløpsslam er det slammet som felles ut ved rensing i et konvensjonelt renseanlegg for avløpsvann, og hvor ristgods er fjernet i forkant. Septikslam inngår ikke i denne definisjonen av hygieniske grunner. I boka om VA-teknikk av Ødegaard, omtales septikslam som en form for avløpsvann.</p>
Råslam	<p>Med råslam menes ubehandlet avløpsslam, dvs. slam som ikke har gjennomgått noen form for behandling. Fortykning og avvanning av råslam er metoder for forbehandling som finner sted på renseanlegget for å redusere vanninnholdet i avløpsslammet før transport. Dette er aktiviteter som det er naturlig å se på som en del av driften av et renseanlegg for avløpsvann, og ikke som avfallsbehandling. (Kilde: Miljødirektoratet)</p>

Septikslam	<p>Septikslam er en samlebetegnelse for det som oppstår ved tømning av slamavskillere, septiktanker og tette oppsamlingstanker o.l. og som kan ha et vanninnhold på 95-99 %. (Kilde Bjarne Paulsrud, Vann nr. 4/1982).</p> <p>Septikslam inngår ikke i definisjonen av avløpsslam. I boka om VA-teknikk av Ødegaard, defineres septikslam som en form for avløpsvann.</p>
Overløp	<p>Arrangement for avledning eller måling av væskemengder. Utforming avhenger av funksjon og væskemengde. Overløp kan også anvendes om den vannmengde som avledes/måles. (Kilde: Vannordboken).</p> <p>Der begrepet 'overløp' er brukt i denne tillatelsen, menes både driftsoverløp og nødoverløp.</p> <p>Overløpets funksjon er at når den tilførte vannmengden overstiger kapasiteten nedstrøms, blir en del av vannmengden før til en avlastningsledning (overløpsledning) som normalt fører overløpsvannet til nærmeste resipient. (Kilde NV-rapport 222_2016)</p>
Driftsoverløp (også kalt regnvannsoverløp)	<p>Overløp som er <u>etablert</u> for å hindre overbelastning av avløpssystemet i perioder med så store nedbørsmengder at avløpssystemets dimensjonerende kapasitet overskrides. (Kilde: Boka om VA-teknikk av Ødegaard, Norsk Vann, 2012.)</p> <p>Mest relevant for fellesnett.</p>
Nødoverløp	<p>Overløp som skyldes <u>uforutsette</u> hendelser i alle deler av avløpssystemet og som brukes av sikkerhetsmessige grunner. (Kilde: Boka om VA-teknikk av Ødegaard.)</p>
Fremmedvann	<p>Med fremmedvann menes det vannvolumet som tilføres avløpssystemet i tillegg til nødvendig spillvann/sanitært avløpsvann og evt. industrielt avløpsvann tillatt gjennom påslipp. Det er vanligvis regnvann, smeltevann, grunnvann eller drikkevann. Betegnes også som infiltrasjons- og innlekkingsvann ifølge boka om VA-teknikk av Ødegaard.</p>
Virkningsgraden til avløpsnett	<p>Det vil si hvor stor andel av forurensningsmengden som kommer fram til renseanlegget.</p>
Blandprøver	<p>Er en prøve satt sammen av flere mindre vannmengde-proporsjonale delprøver tatt gjennom prøvetakingsperioden. Prøvetakingsperioden er enten ett døgn eller en uke.</p>

Ukeblandprøver	Er blandprøver tatt over minst fem døgn innenfor en periode på maks syv påfølgende døgn.
Prøvetaking	Med prøvetaking menes uttak av en representativ prøve og all behandling av prøven til den er klar for analyse. Dette inkluderer transport og oppbevaring av prøven inntil prøven er overlevert til laboratoriet. (Kilde: Kommentarene til forurensningsforskriften kap. 14)
Akkreditering	Med akkreditering menes en offisiell anerkjennelse av en organisasjons kompetanse og evne til å utføre angitte oppgaver i samsvar med gitte krav. I Norge er det Norsk Akkreditering som gir akkreditering. (Kilde: Kommentarene til forurensningsforskriften kap. 14)
Substitusjon/ substitusjonsplikt	Substitusjon betyr erstatning. Substitusjonsplikten innebærer at den enkelte virksomhet må vurdere sin kjemikaliebruk og gå over til mindre skadelige alternativer der det kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe. Alle virksomheter som yrkesmessig bruker produkter som inneholder helse- og miljøskadelige kjemikalier, skal vurdere substitusjon.